

OGO en Opbrengstgericht werken: 'De Piepjestoets'.

Bea Pompert

De leerlingen van groep 7-8 van basisschool De Lichtkring hebben de shuttleruntest gedaan. Een piepjestest om je conditie te meten. De groep werkt aan het thema 'Sport en Spel' en de vraag is of en hoe je prestaties kunt verbeteren. Er komen experts de klas in en er komt onderzoek op gang over: voeding, karaktereigenschappen, zoals wilskracht tonen en trainingsaanpakken. De resultaten van al dat onderzoek worden gebruikt om zelf een verbeterde versie van de shuttleruntest te maken en uit te voeren. De resultaten zijn geweldig. Niet alleen weten de leerlingen voor nu en altijd hoe ze kunnen werken aan hun eigen lichamelijke en geestelijke conditie. Ze kunnen ook anderen adviseren het goed aan te pakken én de piepjestest goed te blijven doen!

De piepjestest laat goed zien waar het in Ontwikkelingsgericht Onderwijs (OGO) om draait als wij het over opbrengsten hebben. Wij bedoelen daarmee: kwalitatieve bestendige veranderingen in het handelen van leerlingen. En dat is veel meer dan de inmiddels ingeburgerde opvatting die de overheid en inspectie hanteert. De Inspectie houdt het bij opbrengstgericht werken op 'het systematisch, doelgericht werken aan het maximaliseren van prestaties'. Over welke prestaties precies wordt niet geheimzinnig gedaan. In de meest recente gids voor ouders over het basisonderwijs wordt door ons Ministerie onomwonden aangegeven dat de nadruk ligt op lezen, schrijven en rekenen. Verder wordt ouders geadviseerd de website van de Inspectie te raadplegen om erachter te komen welke scholen als zeer zwak te boek staan. De goede verstaander zal dan wel aan

een half woord genoeg hebben. Weg idee over breed, funderend en vormend basisonderwijs.

De piepjestest laat zien dat lezen, schrijven en rekenen niet alleen aan bod komen op een geïntegreerde wijze, namelijk functioneel verbonden aan kwesties die moeten worden bestudeerd en uitgerekend, de basisvaardigheden komen ook bewezen effectief uit de bus. Immers alle leerlingen leren het echt en op hun eigen manier. Belangrijke voorwaarde van het groeien van kennis en vaardigheden van leerlingen is een grondige kennis van inhoud en didactiek bij de leerkracht en genoeg differentiatie in de klas. De leerkracht doet er toe als professional. Hij is de kwaliteitsbepaler juist door boven de programma's te gaan staan en te bepalen wat de leervragen van deze kinderen zijn.

Mode

Opbrengstgericht werken wordt door de voorzitter van de Onderwijsraad 'een modewoord' genoemd (Didactief, mei 2012). Welke mode zou ze precies bedoelen? Het is naar ons idee vooral een mislukte poging om heel ingewikkelde maatschappelijke discussies te versimpelen tot hapklare oplossingsbrokken voor het basisonderwijs. We noemen er enkele: betere kwaliteit door meer controle en bureaucratische structuren.

Het helpt niet. De Inspectie zelf stelt vast dat de afgelopen ontwikkeling en inzet geleid hebben tot een daling in opbrengstgerichtheid van scholen (2011).

Betere kwaliteit door landelijke tussendoelen voor de basisvaardigheden, het Angelsaksische model van targets stellen en afvinken. Jammer, het helpt niet. Engeland is onderaan de prestatieladder belandt en in Nederland worstelen we

Fotografie: Hammeke Verkleij

met de 'D-tjes en E-tjes'. Betere kwaliteit door effectief bewezen programma's in te voeren. Jammer, het kan niet zolang kwantitatieve en kwalitatieve gegevens van de onderwijswetenschappen niet aan elkaar worden verbonden. Een evidentie op school A hoeft geen enkele relevantie voor school B te hebben.

En nu? Power to the teacher

Nu is het hoog tijd om te beseffen dat het om uitstekende leerkrachten draait. In OGO hebben wij die professionals die in staat zijn zich te bewegen in die gigantische complexiteit die 'klas' heet en daarbinnen aan het roer te staan. Opbrengstgericht werken in de OGO praktijk vraagt dan ook om een aanpak waarbinnen heldere uitgangspunten zorgen voor concrete ingrediënten aan bouwstenen. De leerkracht kan de eigen praktijk daarmee verantwoorden en beschrijven. Resultaten zijn hier aan verbonden en uit te leggen. Het past in OGO bovendien, deze goede praktijken met elkaar te delen en van commentaar te voorzien. Daarom dit themanummer van *Zone*.

In dit themanummer komen verschillende professionals aan het woord. Zo beschrijft Marlies de Wever hoe taalonderwijs uitdagend en succesvol wordt vormgegeven en

hoe onderwijsbegeleidingstrajecten er op scholen uit kunnen zien. Vervolgens het artikel van Chiel van der Veen over basisschool Villa Kakelbont, een kleine school op het asielzoekerscentrum in Den Helder, waar leraren gewerkt hebben aan betekenisvol woordenschatonderwijs, opbrengsten, toetsen en observeren van de leerlingen.

In de rubriek beleid gaat Nicole Hanegraaf, directeur van Kindcentrum De Ontdekking, in op de kwaliteitszorg. En volgt er ook een artikel van Tonny Bruin, met een verslag van de OGO-inspectiedag, waarbij inspecteur Rinus van Herpt aanwezig was en scholen presentaties hebben gegeven over hoe zij werken aan kwalitatief goed onderwijs. Tevens is er een Wetenschapsplein aan dit themanummer verbonden, waarin Evelien Tonkens, Wim Wardekker en Ad Boes uitspraken doen over de huidige toetscultuur.

Voor het beeldverhaal dit keer twee thema's: in de onder- en bovenbouw, die verbonden worden aan de doelencirkels van OGO.

Lorien de Koning neemt ons mee de klas in met een beschrijving hoe leesonderwijs betekenisvol plaatsvindt binnen een onderzoeksactiviteit. Het artikel van Yvonne van Rijk sluit hierbij aan. Kortom, een rijk gevuld themanummer waarbij alle OGO Opbrengsten in beeld worden gebracht.

Namens de themaredactie,

Tonny Bruin, Judith van Oers, Bea Pompert, Marga Putter, Nanette Wagenaar.

Bea Pompert is werkzaam als nascholer en onderwijsontwikkelaar bij De Activiteit, landelijk centrum voor Ontwikkelingsgericht Onderwijs.